

16.10.2009

Valtiovarainvaliokunta

**Lausunto maaseutupoliittisesta selonteosta ja valtion talousarvioista vuodelle 2010**

Valtiovarainvaliokunnan maatalousjaosto pyytää Tapiolta kirjallista lausuntoa seuraavista asioista

- 1) VNS 5/2009 vp Maaseutu ja hyvinvoiva Suomi
  - 2) HE 138/2009 vp valtion talousarvioksi vuodelle 2010
- Metsätalous, metsien hyödyntäminen ml. metsäperäinen bioenergia.

Maaseutu ja hyvinvoiva Suomi

Yleistä

Metsätalouden kehittämiskeskus Tapio pitää valtioneuvoston maaseutupoliittista selontekoa eduskunnalle tarpeellisena ja hyvänä. Selonteon kolme keskeistä tavoitetta, elämisen laadun parantaminen, elinkeinojen kehittäminen sekä maaseutupoliittisen järjestelmän kehittäminen, ovat lähtökohdiltaan onnistuneet vallinnat.

Tapio on ollut mukana valmistelemassa maaseutupoliittista kokonaisuohjelmaa 2009-2013, johon selonteko osaltaan perustuu.

Haluamme olla mukana edelleen toteuttamassa kokonaisuohjelmaa ja selontekoa. Esitämme muutamia kehittämis ehdotuksia selonteon toteutumisen eteenpäin viemiseksi.

**Yksityiskohtaiset kannanotot ja kehittämis ehdotukset**

3.1.2 Maaseutu asumisen lähtökohdiksi otetaan kestävyys ja asukaslähtöisyys  
Luonnon- ja kulttuuriympäristöjen sekä maiseman säilyminen maaseudulla

Selonteon sivulla 16 esitetään, että hallituksen tavoitteena on saada nykyistä enemmän yritystoimintaa luonnon-, ympäristön – ja maisemanhoidon alalle.

***Tapio on yhtyy tähän ja toteaa, että***

- näiden töiden osajia ovat metsäalan yrittäjät ja työntekijät. Metsäpalveluyritykset monipuolistuvat ja laajenevat perinteisistä puuntuotannon töistä myös luonnon- ja maisemanhoidon asiakaslähtöiseen palvelutarjontaan. Siten vahvistetaan ympärivuotisten ja pysyvien työpaikkojen luomista maaseudun luonnonvaroihin tukeutuen.
- Uudeksi maisemanhoidon työpalveluksi voitaisiin kehittää toimintatapa esimerkiksi seuraavasti. Hylätyt maatalouden alueet, vesijättöalueet, rakentamista odottavat jouto- ja tonttimaat, yksityisteiden varret sekä peltojen valtaojien varret puskevat puuta lämpölaitok-

16.10.2009

siin. Maanomistajat, kyläyhdistykset ja lämpölaitokset voisivat koota palvelun, jossa useiden maanomistajien energiapuutyömaita kootaan yhteen ja tarjotaan korjuuyrittäjille.

### 3.1.4 Maaseudun saavutettavuus varmistetaan toimivilla yhteyksillä Liikennejärjestelmä

Selonteon sivulla 22 todetaan, että yksityis- ja metsäautoteiden kunnossapidon ja perusparannuksen rahoituksesta huolehditaan osana maaseudun perusinfrastruktuuria.

#### ***Tapio on yhtyy tähän ja toteaa, että***

- vuoden 2009 valtion toisessa lisätalousarviossa lisättiin Kemera-rahaitusta 12 miljoonaa euroa. Yhdessä aikaisemmin toteutettujen päätösten kanssa lisätalousarvio tukee maaseudun alemman tieverkon kunnossapitämistä. Kunnossa oleva metsätieverkko on erittäin tärkeä tekijä metsä- ja energiateollisuuden puukuljetuksille. Nykyinen rahoituksen taso tulee säilyttää tulevinakin vuosina.

### 3.2.5 Maaseudulla tuotetaan uusiutuvaa energiaa hajautetusti paikallisiin energialähteisiin perustuen

Selonteon kappaleessa 3.2.2 viitataan Suomen kansalliseen ilmasto- ja energiastrategiaan.

#### ***Tapio toteaa, että***

- puu on kansallisesti tärkein uusiutuvan energian lähde.
- kansallisen ilmasto- ja energiastrategian tavoitteena on nostaa metsähakkeen vuotuinen käyttö 12 milj.m<sup>3</sup> vuoteen 2020 mennessä. Tavoitteen toteutuminen vaikuttaa myönteisesti mm. maaseudun työmahdollisuuksiin, uusien vakituisten työpaikkojen syntymiseen ja yleiseen toimeliaisuuteen.
- kansallisen ilmasto- ja energiastrategian metsähakkeen käyttöä tavoitteiden saavuttaminen on haastavaa ja vaatii koordinoitua viestintää ja neuvonnan toteuttamista. Metsäkeskusten puuenergianeuvonnan vahvistaminen ja vakinaistaminen on ollut vuosia erilaisten kansallisten edistämishjelmien asialistalla. Myönteistä päätöstä toiminnan vahvistamisesta ja vakinaistamisesta ei ole kuitenkaan vielä syntynyt.

Haastavien tavoitteiden saavuttamiseksi tulee valtion osoittaa määräraha, jolla metsäkeskusten puuenergianeuvojen toimintaedellytykset voidaan turvata. Metsäkeskusten puuenergianeuvojat ovat vaikuttaneet ratkaisevasti siihen, että Suomeen on syntynyt lämpöyrittäjien ammattikunta, jonka hoidossa oli vuonna 2008 ainakin 423 lämpölaitosta.

Selonteossa todetaan, että metsäpohjainen puuenergia vaatii riittävien volyymien kokoamista esimerkiksi terminaalien kautta.

16.10.2009

**Tapio toteaa, että**

- kattavan terminaaliverkoston rakentaminen edistää puuenergian käyttöä. Terminaalien myötä polttoaineen toimitusvarmuus lisääntyy.

**3.2.6 Metsiä hyödynnetään monipuolisesti työn ja toimeentulon lähteenä**

Selonteko toteaa sivulla 26, että hallitus pitää tärkeänä, että puuta ja luonnontuotteita hyödynnetään aikaisempaa enemmän.

**Tapio yhtyy tähän ja toteaa, että**

- osaava metsänomistaja saa metsäomaisuudelleen 3-5 prosentin vuotuisen tuoton. Yrittäjälle ja työntekijälle metsä tarjoaa kohtuullisen toimeentulon. Metsä tuottaa aineellisten raaka-aineiden lisäksi aineettomia hyödykkeitä, joita kysytään enenevästi ja joiden kaupallistamista ja tuotteistamista tulee tehdä edelleen. Puu, koristejäkälä sekä luonnon- ja virkistysarvot ovat myytävissä olevia tuotteita. Uusina mahdollisuuksina ovat nousemassa metsien terveystuotteet, luonnontuotteet, korvaukset hiilensidonnasta sekä vedet.
- metsänomistajien taloudellisen osaamisen kehittämiseen tarvitaan aiempaa monipuolisempia työkaluja. Metsänhoidon, metsien kaupallisten tuotteiden ja metsätalouden osaamisen kehittämiseen tarvitaan verkkopalveluita. Vastaavaa tietoa ja osaamista tarvitsevat myös maaseudun yrittäjät ja elinkeinot, ja siksi näiden palveluiden kehittämisen tulee olla osana maaseudun elinkeinojen kehittämistä, sivulla 22.

**Valtion talousarvio vuodelle 2010****Yleistä**

Hallituksen talousarvioesityksen yleiset perustelut tämän hetkisestä tilanteesta metsätaloudessa ja -teollisuudessa ovat käsityksemme mukaan oikeat. Talouden elpyminen voi käynnistyä v. 2010, mutta hakkuumääriin ei odoteta vielä ensi vuonna merkittävää kasvua. Poikkeuksena ovat energiapuun hakkuut nuorista metsistä, jotka ovat lisääntyneet voimakkaasti.

Taantuman aikana on hyvä investoida metsien hoitoon. Samalla voidaan ylläpitää metsäalan työllisyyttä ja lisätä uusiutuvan puuenergian korjuuta.

**Valtionapu metsätalouden edistämisen organisaatioille (mom. 30.60.42)****Tapio toteaa, että**

- valtionapu metsätalouden edistämisen organisaatioille, metsäkeskuksille ja Tapiolle kasvaa noin 3 %:lla. Määrärahan käyttö henkilökustannuksiin kuitenkin vähenee valtion tuottavuusohjelman tavoitteiden mukaisesti siten, että valtionaputehtävissä olevan henkilöstön ja edistämistyön määrä pienenee 21 henkilötyövuodella eli noin 3 %. Määrärahaan esitetty, noin 1,5 milj. €:n lisäys, käytetään kokonaan

16.10.2009

tuottavuutta ja asiakaspalvelua parantavaan sähköisen asioinnin kehittämishankkeeseen. On siis syytä todeta, että metsäkeskusten mahdollisuudet henkilökohtaiseen palveluun ja muuhun metsätalouden edistämistoimintaan supistuvat.

**Puuntuotannon kestävyiden turvaaminen (mom. 30.60.44)*****Tapio toteaa, että***

- kestävän metsätalouden rahoituslain mukaisten varojen määrä kasvaa esityksen mukaan noin 3,3 milj. €:lla vajaaseen 71 milj. €:oon. Määräraha on kuitenkin kasvusta huolimatta 14 milj. € Kansallinen metsäohjelman 2015 tasoa pienempi.

Tilannetta helpottaa osittain se, että v. 2009 II lisätalousarviossa päätettiin myöntää tälle momentille 12 milj. euron lisämäärärahaa vuodelle 2009. Tällä määrärahalla pystytään purkamaan merkittävien osin metsäkeskuksiin tulleita ja v. 2009 budjetin varat ylittäviä rahoitushakemuksia, jotka koskevat erityisesti energiapuun korjuuta, taimikonhoitoa ja poikkeuksellisen suurista myyrätuhoista aiheutuneita metsänuudistamistöitä. Tällä lisämäärärahalla on suuri merkitys töiden jatkumiselle ilman isompia keskeytyksiä.

Kestävän metsätalouden rahoituslain mukaisten töiden lisääminen on tärkeää. Työt työllistävät työntekijöitä, urakoitsijoita ja metsäorganisaatioiden toimihenkilöitäkin. Töihin tulee myös merkittävästi metsänomistajien rahoitusta. Ensi vuodesta voi todeta, että mikäli ainespuun hakkuut eivät lähde selvään kasvuun v. 2010 alkupuoliskolla, on todennäköistä, että energiapuun korjuun varat eivät tule riittämään.

**Metsäluonnonhoidon edistäminen (mom. 30.60.45)*****Tapio toteaa, että***

- metsäluonnonhoidon edistämisen määräraha on kasvamassa 2,36 milj. €:lla. Määräraha on ei kuitenkaan kasva siinä määrin kuin valtionneuvoston hyväksymässä Etelä-Suomen monimuotoisuuden toimintaohjelmassa (METSO) linjattiin. Tarve vuodelle 2010 olisi vähintään 2 milj. € esitettyä suurempi.

**Energiansäästön ja uusiutuvan energian käytön edistäminen sekä energiatiedotus (mom. 32.60.20)**

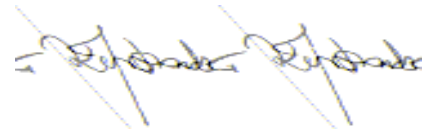
Energiansäästön ja uusiutuvan energian käytön edistämisen sekä energiatiedotuksen määräraha on vuonna 2010 3,4 miljoonaa euroa. Talousarviossa todetaan, että määrärahaa saa käyttää mm. kansallisen ilmasto- ja energiastrategia tiedottamiseen.

16.10.2009

***Tapio toteaa, että***

- kansallisen ilmasto- ja energiastrategian metsähakkeen käyttötavoitteiden toteuttaminen edellyttää, että muun muassa tällä momentilla olevia varoja voidaan ohjata puuenergian käyttöä tukevaan viestintä- ja neuvontatyöhön. Metsätalouden kehittämiskeskus Tapio on kiinnostunut viestinnän ja neuvonnan keinoin edistämään kansallisen ilmasto- ja energiastrategian tavoitteiden toteutumista.

TAPIO

Ritva Toivonen  
johtajaJouko Kostamo  
tulosalueen päällikkö